

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU
JYVÄSKYLÄN KIRJALLISUUS-
SEURAT

Poliittinen filosofia modernissa maailmassa

Carl Schmitt ja Poliittisen käsitteet

Valtiotieteellinen tiedekunta

Carl Schmitt 1888-1985

- **Vihollinen on oman meikäläisyytemme kysymyksen hahmo.** *Der Feind ist unsere eigne Frage als Gestalt (Theodor Däubler)*
- **Voi sitä, jolla ei ole yhtään ystävää, sillä hänen vihollisensa jakavat hänelle oikeutta**
- **Voi sitä, jolla ei ole yhtään vihollista, sillä minä tulen olemaan hänen vihollisensa tuomiopäivänä.**

(Carl Schmitt: Ex captivitate salus)

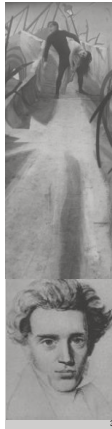
Markku Korusalo: Carl Schmitt

Vihollinen = suunta

- Ahdistus → Pelko
 - *"Franz Kafka olisi voinut kirjoittaa romaanin: Vihollinen. Siten olisi tullut selväksi, että vihollisen määrittämättömyys luo ahdistuksen (angst) (ei ole muunlaista ahdistusta ja ahdistuksen olemus on vaistota määrittämätön vihollinen). Tätä vastaan järjen tehtävä (ja tämä on korkean politiikan merkitys) on määrittää vihollinen (joka on samalla itsemääritys). Tämän määrittämisen kautta ahdistus lakkaa ja jää korkeintaan peloksi."* 1947 muistilganot
- Kierkegaard: Ahdistus
 - Nuori Schmitt: "kauhea ihmisten ja maailman ahdistus" herättää öisin

Markku Korusalo: Carl Schmitt

Julkisoikeudesta poliittiseen konfliktiin

- **Varsinaisesti oikeustieteilijä**
 - Erikoistunut julkisoikeuteen
 - erityisesti perustuslakiin ja kansainväliseen oikeuteen
 - Valtio-oikeus - Staatsrecht
- **Yleinen valtio-oppi** - *Allgemeine Staatslehre (Jellinek)*
 - Konkreettinen valtio-oikeus
- **Oikeuden konkreettisuus**
 - Käytännön oikeus
- **Poliittisen konfliktin perustavuus**
 - Poliittikan konfliktuaalinen käsitteellistäminen
 - Äärimmäisen ajattelija
 - Kaikkia konfliktin neutralisoijia vastaan

Markku Korusalo: Carl Schmitt

Uskonto ja konflikti

- **Reininmaalainen**
 - Syntyi 11.8.1888 katoliseen pappissukuun protestanttisessa Plettenbergissä
 - Ranskan läheisyys – alueen katolisten yhtenäisyys
 - Kahden tunnustuksellisen ryhmän taistelu
 - *Kulturkampf* - Carlin pappisenot olleet aktiivisia
 - Teutonismi ↔ Rooman henki
- **Katolilaisuus ↔ protestantismi**
 - Keskeisin jako länsimaaisessa kulttuurissa
 - Katolismi = henki - Protestantismi = tekniikka (tekniikan henki)
- **Uuden ajan valtio – ansiona uskonsonien rauhoittaminen**
 - *Silete theologi in munere alieno!*

Markku Korusalo: Carl Schmitt

Oikeustieteilijä

- Berliinin yliopiston oikeustieteelliseen
 - Aikomus filologiaan, kuitenkin oikeustieteelliseen
 - Loistavaa koska alkoi roomalaisesta oikeudesta
 - Latina valtava nautinto
- **Sosiaalinen nousu – Schmittin myöhempi opportunisti**
 - *"Kaikki asetettu kohdalleen ja kipuan korkeammalle"* 22.9.1914
 - Wannabe-aristokraatti? Should-be-katkeruus
 - Älyllinen ylemmyys – ansaitisi paremman aseman - ulkopuolisuus
- **Järjestys ja kriisi**
 - *"Asianajajan pitkällä urallani en ole koskaan miestä, joka olisi sinua järjestelmällisempi ajatuksissaan ja käsitteissään, mutta en myöskään koskaan miestä, jonka yksityinen elämä olisi enemmän epäjärjestyksessä ja sekaisin."* Hugo am Zehnhoft

Markku Korusalo: Carl Schmitt

Estetiikka – Tyyli

- Boheemit taitelija- ja avantgarde piirit
- Kirjalliset harrastukset ja kirjallisuuskritiikki
 - Franz Blei, Robert Musil
- Hugo Ball – dadaismin perustaja → katolilaiseksi
 - Anarkismi ↔ Järjestys
- Ekspressionismi: Runoilija Theodor Däubler
 - 1914 kirja Däublerista, ystäväys
- Shakespeare suosikki
 - Myöhemmin kirja *Hamlet oder Hecuba*. (1954)
 - Samaistuminen Otello, Hamlet, kuningas Lear
- Romanttisen estetiikan (sisäisyyden) kritiikki
 - Tätä vastaan klassinen estetiikan muoto

Markku Kouvassalo: Carl Schmitt

Anti-semitismi?

- "Juuri assimiloitunut juutalainen on todellinen vihollinen" (1947)
- Pahimmat puheet 1936 kansallissosialistien juristien tapaamisissa
- Antisemitismi voimakkaaksi natsismin jälkeen
- Aikaisemmin juutalaiset ystävät – välien katkaiseminen 1933
- Erityisesti varakas Eislerin perhe
 - Fritz Eisler – paras nuoruuden ystävä. Kirjoittaa yhdessä Satiirin intellektuelleista ja porvareista. Kuolee 1914. Schmitt ahdingossa.
 - Georg Eisler, nuorempi veli elinikäinen ystävä
 - Näiden isä rahoittaa myös Schmittiä, 1934 auttaa emigroitumaan.
- Juutalaishomofobia – viihtyy seurassa koska oppineita
- Franz Blei – Kafkan ja Schmittin ystävä
- 1 ihastus Helen Bernstein
 - Schmittillä ei tarpeeksi rahaa avioon

Markku Kouvassalo: Carl Schmitt

Sukupuolten sota?

- Eros ja Caritas: Eläimellinen himo vs. jumallinen rakkaus
- Tangel-Tangel vaimo – "Aatelinen" Vaudeville tanssija
 - Carl (Pauline Carita Maria Isabella) von Dorotic
 - Carl Schmitt-Dorotic. (isäpuoli putkimies Dorotic)
 - Schmitt ekskommunikoidaan kirkosta
- Kathleen Murray – Australialainen jatko-opiskelija
- Duška Todorović (1903–1950), toinen vaimo
 - Tytär Anima-Louise Schmitt
- Schmittin naisseikkailut
 - Päiväkirjoihin siemensyöksyt. Rakastajattaret, opiskelijat, sihteeri, prostituutit. Kuinka paljon fantasiaa?
- Mielielokuva: Carl Theodor Dreyer: Jeanne d'Arcin kärsimys
 - Esimerkki naiset ja politiikka luennolla.
 - Nicolaus Sombart: Die deutschen Männer und ihre Feinde: Carl Schmitt, ein deutsches Schicksal zwischen Männerbund und Matriachatsmythos. 1997.

Markku Kouvassalo: Carl Schmitt

Valtio-oikeus Saksassa

- Varhaiskonstitutionaalinen koulukunta
 - Ennen Saksan yhdistymistä – olemassa olevan oikeuden kritiikki
 - Porvariston poliittiset tavoitteet: yhtenäisyys ja vapaus.
 - Oikeus usein eräänlainen Hegelläinen siveellinen järjestys.
- 1871 Yleissaksalainen valtiösääntö
 - Valtiolain yhtenäisyys toteutu.
 - Edellytykset itsenäiselle positivistiselle valtio-oikeustieteelle.
- Myöhäiskonstitutionaalinen koulukunta
 - Klassinen valtio-oikeudellinen positivismi.
 - Oikeustiede voi puhdistautua ulko-oikeudellisista pohdiskeluista
 - esim. siveellisyysvaatimus ja valtion tarkoitus
 - Keskitetään tulkitsemaan vallassa olevaa positiivista oikeutta.

Markku Kouvassalo: Carl Schmitt

10

Saksan keisarikunta = perustuslaillinen monarkia

- Lain alkuperä ei enää valtiolle ulkoinen (transsendentti)
- Oikeuspositivismi (muodollinen laki)
 - Paul Laband: Saksan valtakunnan valtio-oikeus. 1876-1882
- Tieteellinen "neutraali", mutta hyväksyvä kuvaus
- Olemassa olevan oikeusjärjestyksen analyysi
 - Juristien vastuuna kehittää empiiristä ja järjestelmällistä analyysia oikeudellisista normeista, jotka olemassa oikeussääntöinä, oikeuspäätöksinä ja oikeuskäytäntöinä.
- Oikeuden takana valtiotahto – suvereeni valtio takaa lain
 - Valtion valta on luonut normijärjestelmän
 - Eettiset periaatteet, jotka ristiriidassa (kenties perustettu luonnonlakin) valtio-oikeuden kanssa on hylättävä.
- Orgaanis-historiallinen oikeustiede
 - Kilpaileva koulukunta (Otto von Gierke)
 - Historiallinen kansanhenki (volkgeist)

Markku Kouvassalo: Carl Schmitt

11

Valtion kahdet kasvot

- Valtion legitimitietin kyseenalaistaminen
 - Uudet yhteiskunnalliset vaatimukset muutoksesta
 - Vaateet sekä vasemmalta että oikealta
 - Lähtökohdaksi otettava todellinen lainsäädäntö
- Kana vai muna = Perustuslain paradoksi (Jellinek)
 - Laki mahdollinen vain jos sen takaa konkreettinen (faktisch) valta
 - Perustuslaki perustaa lain takaavan valtion vallan
 - Onko sitten mikään perustuslaki itsessään mahdollinen?
 - Entä kuinka suvereeni valtio voisi olla aisteinen laille?
- Valtion jakaminen (oikeusjärjestelmä ↔ todellinen valta)
 - Yleinen valtio-oppi (Allgemeine Staatslehre)
 - Todellinen valtio ↔ tahto ↔ aina tosiallisien tekijöiden määrittämä ja rajoittama = valtio-opin ja sosiologian kohde
 - Oikeudellinen persoona ↔ suvereeni lainsäätäjä

Markku Kouvassalo: Carl Schmitt

12

Schmitt: Oikeus ja laki

- Normatiivisen ja tosiasiallisen ero
- Valtiopositivismin kritiikki
 - Valtio ei voi absoluuttisesti asettaa sitä mikä oikein ja väärin
 - Ensinnäkin ajatus korkeimmasta oikeudesta, ei kuitenkaan paluuta luonnonoikeuteen
 - Katollisuus ja nationalismi
- Oikeuskäytännön ongelma
 - Laki ja arvostelma/tuomio (Gesetz und Urteil) 1912
 - Milloin oikeudellinen päätös on korrekti?
 - Kun vastaa muiden tuomarien käytäntöä?
 - Jos käytäntö oikeuttaa niin voiko tuomari päättää vastoin lakia?
- Valtion arvo ja yksilön merkitys 1912
 - Valtio oikeuden välittäjänä – yksilö arvoinen valtiolta
 - Valtiyksen ajat (valtio välittää oikeuden)
 - Poikkeusajat, välittömyys, intuitio

Markku Kouvusalo: Carl Schmitt

Sota - poikkeustila

- 1. Maailmansota → sisällissota
 - Konkreettisen poikkeustilan merkitys
- Schmitt vastapari: järjestys ↔ epäjärjestys
- Poikkeustilan merkitys valtion toimien taustalla
 - Missä määrin laki voidaan kumota poikkeustapauksessa?
 - Miten palata olemassa olevaan järjestykseen?
- Lain pidättäminen ≠ lain luominen
 - Väliaikaiset toimenpiteet (massnahmen)
 - Uusien lakien asettaminen (gesetze)
 - Vaaratilanteessa voidaan käyttää väliaikaisia toimenpiteitä, jotka eivät uhkaa itse vallassa olevaa valtiomuotoa ja näin niiden käyttäminen ei kyseenalaista sitä.

Markku Kouvusalo: Carl Schmitt

Totaalinen sota ja valtio

- Teknologian tuhovoima
 - Takapakkii edistyskölle
- Vanhojen monarkoiden kaatuminen
 - Vanhan järjestyksen ja tasapainon kaatuminen
- Valtion ja yhteiskunnan sekoittuminen – Totaalinen valtio
- Kulttuurikritiikki – teknisen maailman kritiikki
 - Aikakaudelta puuttuu henki (Schmitt)
 - Theodor Däubler: Nordlicht.
 - Lännessä tullut julma, hengen, epäraiteellinen, kapitalistinen, mekanistinen ja relativistinen, liikenteen, tekniikan ja organisaatioiden maailma. Funktionaalisuus enemmän kuin henki tai merkitys on tärkeintä. Huolimatta materiaalisesta hyvinvoinnista ihmisistä oli tullut pieniä pörviä, jotka tietävät kaiken, mutta eivät usko mihinkään. ovat kiinnostuneita kaikesta eivät innostuneet mistään. Kaupan ja teollisuuden maailma paranteli maan päältä. Oikeudesta voimaa, uskosta laskentaa, totuudesta yleistä sopivuuden tunnustamista, kauniista hyvää makua.

Markku Kouvusalo: Carl Schmitt

15

Kansan valta

- Perustuslaillinen monarkia → Perustuslaillinen demokratia
- Valtion roolin muutos – Weimarin tasavalta
 - Valtio ollut traditionalismin paradigma.
 - Totaalinen sota pakottanut laajaan liikekannallepanoon
 - Tuotannon totaalisessa organisoimisessa vanhat monarkiat kaatuneet.
- Kansan suvereniteetti
 - 28. 10. 1918 Saksa sodasta ulos – perustuslakia muutetaan
 - Saksan vallankumous – laivastokapina - työläisneuvostot
 - 9.11.1918 julistetaan uusi tasavalta
 - Philipp Scheidemann valtiopäivätalolla: Saksan tasavalta
 - Karl Liebknecht: Vapaa sosialistinen tasavalta
 - 19.8.1919 Uusi perustuslaki virallistetaan
 - Valtakunnankansleri sosiaalidemokraatti Friedrich Ebert
 - 1919 yleislakko ja spartakistikumous
 - Vapaaehtoiset oikeistojoukot (Frei Korps) kukistamaan

Markku Kouvusalo: Carl Schmitt

Politiikan vastaisuuden vastaisuus

- Poliittisen konfliktin painotus
 - Tasavallassa taistelevien poliittisten ryhmien merkitys
- Poliittinen romantiikka (Politische Romantik 1919)
 - "Meidän on otettava jokainen intellektuaalinen liike vakavasti, sekä metafysisesti että moraalisesti, eikä vain abstraktin teesin instanssina vaan konkreettisenä historiallisena prosessina liittyvänä historiallisena todellisuutena.
- Individualistinen epäpoliittisuus
- Itsensä täydellistäminen tärkeintä
- Sokea ja kykenemätön poliittiseen toimintaan.
 - "Siellä missä poliittinen toiminta alkaa romantiikka loppuu."
- On tuki poliittisesti suuntautunutta romantiikka
 - Muuntuu kuitenkin romantiseksi nationalismiksi, jossa valtio tai kansa hahmotetaan täydellistymistä haakevana yksilönä

Markku Kouvusalo: Carl Schmitt

17

Romantiikka - Okkasionaalisismi

- Satunnainen subjektivismi
 - Ei pysty tekemään kestäviä valintoja tai poliittisia päätöksiä
 - Yksilölliset sisäiset tunnetilat eivät voi olla yhteisön perustana
- Ironia, opportunisti ja paatos
 - Tulkitsee kaikki tilanteet vain yksilöllisinä mahdollisuuksina
- Maailma romantikon subjektiviivisen mielikuvituksen tuotetta
 - Mahdollisuuksia itsellismäisun toteuttamiseen.
 - Epäoikeudenmukaisuudet vain dissonanssia
 - Sovitus esteettisessä pyhässä musiikissa tai tunteessa
- Romantikojen vaihteleva politiikka
 - Yhdistyivät mitä enlaimpiin ja vastakohtaisiin poliittisiin näkökulmiin.
 - Muuttuivat vallankumouksellisesta reaktionaarisiksi

Markku Kouvusalo: Carl Schmitt

01.01.2006 18

Usko hyvään ihmiseen

- Bonté naturelle
 - "Voitaisiinko yksinkertaisesti sanoa, että romantiikka on kaikkea, joka voidaan psykologisesti tai käsitteellisesti johtaa uskosta *bonté naturelle:een* – toisin sanoen teesistä, että *ihminen on luonnostaan hyvä? Tämä määritelmä [...] tuottaa tyydyttävän kriteerin lukemattomille romantisille ilmiöille ja sitä voidaan myös helposti soveltaa triviaaleihin arkipäiväisiin mielialoihin ja tapahtumiin.*"
- Ihmisen mahdollinen vaarallisuus
 - Kaiken todellisen poliittisen ajattelun lähtökohta
 - Vain tämän vaarallisuuden takia tarvitaan hallintaa
 - Schmittin oma uskonkappale

Markku Kuusalo: Carl Schmitt

01.01.2006 19

Diktatuuri

- Diktatuuri: Modernista suvereniteettiajattelusta proletaariseen luokkataisteluun
 - Poikkeustoimenpiteet
 - Diktatuurisen vallan merkitys valtiomuodon säilyttämisessä ja kumoamisessa
- Komissaarinen ja vallankumouksellinen diktatuuri
 - Komissaarinen – valtiomuodon puolustaminen
 - Vallankumouksellinen – uuden valtiomuodon luominen
- Diktatuuri diktatuuria vastaan
 - Leninin diktatuuri suvereenia diktatuuria
 - Proletariaatin diktatuuri väliaihe – tullut pysyvä
 - Vastattava komissaarisella diktatuurilla
 - Tasavallan puolustuskeino
 - Perustuslaillinen metodi valtiovallan suojelemiseksi

Markku Kuusalo: Carl Schmitt

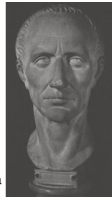
20

Komissaarinen diktatuuri

- Antiikin diktatuuri - Rooman tasavalta
 - Tarkoitus turvata (ei muuttaa) olemassa oleva järjestys.
 - Asetetun järjestyksen (*pouvoir constitué*) komissaari.
 - Vallitsevasta oikeusjärjestyksestä poiketaan ainoastaan sen itsensä suojelemisen tähden
 - Kutsutaan vain kuin valtiomuoto on uhan alla
- Määräaikainen – väliaikainen
 - Ei voi tehdä uusia lakeja tai hävittää valtiomuotoa
 - Turvallisuuden palattua tulee luovuttaa valta pois.
 - Caesar ei luovuta – tasavallan loppu

Markku Kuusalo: Carl Schmitt

21

Suveeni diktatuuri

- Moderni vallankumouksellinen diktatuuri
- Valtiojärjestyksen muuttaminen
 - Haluaa eliminoida olemassa olevan järjestyksen
 - Vetoaa uuteen todelliseen valtiomuotoon.
- Kansansuvereniteetti
 - Katsoo edustavansa kansan lakia säätävää valtaa (*pouvoir constituant*) eli valtiomuotoa antavaa valtaa.
 - Teoreettisesti siirtymä uuteen järjestykseen
 - Kestää niin kauan kuin uusi järjestys on asetettu.
 - Siten ero absoluuttiseen monarkiaan ja suvereeniin aristokratiaan.

Markku Kuusalo: Carl Schmitt

01.01.2006 22

Hätätila artikla 48

- Sisältyy Weimarin valtiosäännön hätätila-artiklaan 48.
 - Presidentillä oikeus ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin yleisen järjestyksen ja turvallisuuden palauttamiseksi
 - Myös oikeus saattaa tilapäisesti kokonaan tai osittain voimasta eräät säännöksessä nimenomaisesti mainitut perusoikeudet.
 - Käytettiin yli 250 kertaa, 1919-24 ja 1930-32 suurimpien kriisien aikana.
- Kaksiteräinen miekka
 - Voidaan käyttää myös suvereenin diktatuurin asettamiseen
 - Antiikin Rooma - Sullan ja Caesar - hävittävät olemassa olevan valtiomuodon.
 - Natsien valtaantulo
 - Bushismi: "If this were a dictatorship it would be a heck of a lot easier... as long as I'm the dictator. Hehehe."

Markku Kuusalo: Carl Schmitt

23

Konkreettisen elämän filosofia

- Aktuaalinen elämä
 - Hylättävä ajatus korkeammasta laista tai abstraktista oikeuden käsitteestä.
 - Oikeusteorian suhtauduttava **aktuaaliseen poliittiseen elämään**
 - Oletettava huomioon **konkreettinen tilanne**.
 - "Todellinen elämän filosofia" - "konkreettisuus"
- Poliittisen ja sosiologisen todellisuuden merkitys
 - Max Weber, Ferdinand Tönnies, Max Scheler.
 - Weberin seminaareissa 1919-20
- Poliittinen teologia
 - Osia julkaistiin Weberin Juhlakirjassa.
 - Politische Theologie. Vier Kapitel zur Lehre von der Souveränität, München-Leipzig 1922, 2. Aufl. 1934

Markku Kuusalo: Carl Schmitt

01.01.2006 24

Suvereenin käsite

- **"Suvereeni on se, joka päättää poikkeustilasta"**
 - Souverän ist wer über den Ausnahmezustand entscheidet
- Yleinen: Ylin itsenäinen valta
- Schmitt: Suvereeni = rajakäsite
 - Ei normaalkäsite vaan rajakäsite
 - Äärimmäisen sfäärin käsite
- Poikkeustila
 - Ei sama kuin hätätila tai piiritystilä
 - Oikeusjärjestyksen perustava käsite, jota ei voi johtaa oikeusjärjestyksestä itsestään
 - Oikeusjärjestys ei voi itse päättää omasta voimassalostaan.
 - Ei voi päättää milloin voimassa ja milloin ei.

Markku Kouvola: Carl Schmitt

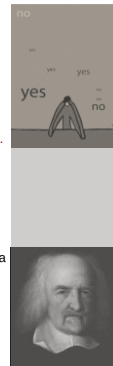
01.01.2006 25

Desisionismi - päätöksellisyys

- Poikkeuksen määrittäminen määrittää säännön
 - Joka päättää poikkeustilasta päättää myös siitä milloin normaalitila.
 - Normi edellyttää homogeneista mediumia
 - Ei ole olemassa normia, jota voitaisiin soveltaa kaaoseen.
 - Järjestys täytyy tuottaa, jotta oikeusjärjestyksellä olisi mieli.
- Päätös poikkeuksesta
 - Päätöksenteko poikkeuksesta päätöksentekoa sanan varsinaisessa merkityksessä
 - Suvereenilla on päätöksentekomonopoli
 - Auctoritas non veritas facit legem (Hobbes)
 - Auktoriteetti osoittaa ettei sen täydy perustua oikeuteen luodakseen oikeutta

Markku Kouvola: Carl Schmitt

01.01.2006 26

Hans Kelsen vs. Schmitt

- Kelsen vaikutusvaltaisin oikeusteoreetikko
- Uuskantilainen positivismi
 - Kritisoi sekä luonnonlakia että vanhaa oikeuspositivismia
 - Tosiasian ja normin erottaminen
- Puhdas oikeusjärjestelmä
 - Ulkoisten tekijöiden puhdistus oikeusopista
 - Pois ei-normatiiviset jäänteet (esim. valtiotahto)
 - Puhtain esitys – Puhdas oikeusoppi (Reine Rechtslehre 1934)
 - Perusnormi
- Schmitt vastaan Kelsen
 - Weimarin tasavallan oikeustieteen kamppailupari

Markku Kouvola: Carl Schmitt

27

Kelsen normin itsenäisyys

- Ei ulko-oikeudellisia elementtejä
 - Oikeusjärjestys voimassaoleva normijärjestelmä
 - Tästä luotava aukoton
 - Ei saa olla tahtokäsitteitä tai persoonakäsitteitä
- Transsendentaali perusnormi (grundnorm)
 - Oikeusjärjestelmän perustassa
 - Tästä johdetaan koko oikeusjärjestelmä
 - Perusnormi oletettava – ei asetettava

Markku Kouvola: Carl Schmitt

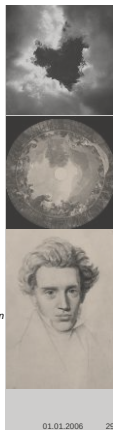
28

Päätös tulee ei mistään

- **Päätös - Ihme**
 - Poikkeustila lainoille samankaltainen kuin ihme teologialle
 - Päättävä päätös tulee ei-mistäään (aus einem Nichts)
- **Elämän voima**
 - Hämmäntää rationalistisen skeeman yhtenäisyyttä ja järjestystä
 - "Poikkeuksessa todellisen elämän voima rikkoo toistumiseen jähmettyneen mekaniikan kuoren."
- **Kierkegaard sitaatti**
 - "Poikkeus selittää yleisen ja itsensä. Kun halutaan tutkia yleistä oikein, tulee ainoastaan tarkastella todellista poikkeusta. Se tuo päivänvaloon kaiken paljon selvemmin kuin yleinen itse. Pitkin päälle kyllästyy ainaiseen löpötykseen yleistä; on olemassa poikkeuksia. Jos niitä ei voida selittää, ei myöskään yleistä voida selittää. Tavallisesti tätä vaikeutta ei huomata, koska yleistä ei ajatella intimoisesti vaan mukavuudenhaluisen pinnallisesti. Poikkeus sen sijaan ajattelee yleistä energisen intimoisesti."
 - Søren Kierkegaard: Toisto. Gjæntagelsen.

Markku Kouvola: Carl Schmitt

01.01.2006 29

Käsitteen poliittinen sosiologia

- Weberin käsitteiden sosiologian kritiikki
 - Oikeuskäsitteiden palauttaminen sosiopsykologisiin tyyppeihin
 - Byrokraatti, asianajaja jne. - omin paikka kaunokirjallisuudessa
 - "Se saattaisi löytyä esimerkiksi Hegelin järjestelmän sosiologian siitä, että se kutsui sitä ammatissa toimivien dosenttien filosofiaksi, dosentin, jonka taloudellinen ja yhteiskunnallinen asema mahdollistaa tulevaisuuden tietoisesti absoluuttisesta tietoisuudesta kontemplatiivisella ylivoimaisuudella, mikä tarkoittaa sitä, että hän harjoittaa ammatissaan filosofian dosenttia."
- Schmittin käsitteiden sosiologia – rakenne
 - "Välttömiin käytännöllisiin oikeuselämän intresseihin suuntautuneesta juridisesta käsitteistöstä lähtien ja sen ylittään pyritään löytämään viimekätinen, radikaali järjestelmällinen rakenne, ja tätä käsitteellistä rakennetta verrataan määrätyn aikakauden käsitteelliseen hahmotukseen."

Markku Kouvola: Carl Schmitt

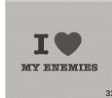
01.01.2006 30

Poliittinen teologia

- Rakenneyhtäläisyys
 - *"Metafysisellä kuvalla, jonka määräyty aikakausi maailmasta muodostaa on sama rakenne kuin sillä, mikä on aikakauden itsestään selvä poliittisen organisaation muoto."*
- Sekularisaatio
 - *"Kaikki modernin valtio-opin merkittävät käsitteet ovat sekularisoituneita teologisia käsitteitä."*
 - Historiallinen kehitys
 - Jumala → kaikkivaltias lainsäätäjä → kansa
 - Rakenteelliset vastaavuudet
 - Persoonallinen jumala (teismi) → lakien kautta itseään ilmaiseva jumaluus (deismi)
- Vihollisen välttämättömyys?
 - Meier: Schmittin oma poliittinen teologia ?
 - Lopulta raivoisa uskon asia

Markku Kouvusalo: Carl Schmitt

31

Poliittisen kieltäminen

- Immanenssi - filosofia
 - Modernissa myös deismi syrjäytetään - kone alkaa toimia itsestään
 - Metafysiikassa ja valtioteoriassa ei saa enää olla transsendenttia järjestelmälle ulkoista elementtiä
 - Kaikki on immanenttia prosessia: immanenssi-panteismi tai positivistinen välinpitämättömyys metafysiikasta
- Taistelu poliittista vastaan
 - *"Nykyään mikään ei ole modernimpaa kuin taistelu poliittista vastaan. Amerikkalaisia rahamiehiä, teollisia tekniikkoja, marxilaisia sosialisteja ja anarkosyndikalistejä yhdistää vaatimus siitä, että politiikan epäasiallinen herruus tulee hävittää ja korvata se taloudellisen elämän asiallisuudella. Enää saa olla ainoastaan organais-teknisiä ja taloudellisia-sosiaalisia ongelmia. Nykyään vallitseva taloudellis-tekninen ajattelu ei kykene enää edes havaitsemaan poliittista ideaa... Kun poliittisuus toisaalta katoaa taloudelliseen tai teknisorganisatoriseen, niin toisaalta se katoaa ikuisen keskusteluun kulttuurista ja historianfilosofisista yleisyyksistä, joiden ansiosta aikakautta esteettisesti luonnehditaan klassiseksi, romantiseksi tai barokkiseksi. Molemmissa on väritetty poliittisen idean ydin, vaativa ja tiukka päätöksenteko."*

Markku Kouvusalo: Carl Schmitt

32

Liberaalin porvariston kritiikki

- Vastavallankumouksellisten liberalismin kritiikki
 - Pyrkimys olla tekemättä ratkaisua
 - Samoin kuin romantikoilla - ikuinen keskustelu
 - Luokka joka keskustelelee lehdissä ja parlamentissa ei kykene poliittiseen taisteluun
- Mitä tahtoo?
 - *"Liberaali porvaristo haluaa siis Jumalan, mutta hän ei saa olla aktiivinen, se haluaa monarkin, mutta tämän on oltava vailla valtaa, se vaatii vapautta ja tasa-arvoisuutta ja siitä huolimatta vaali oikeuksien rajaamista omistaviin luokkiin varmistaa sivistyksen ja omistuksen välttämättömän vaikutuksen lainsäätämiseen, ikään kuin sivistys ja omistus antaisivat oikeuden alistaa köyhiä ja sivistymättömiä ihmisiä; liberaali porvaristo lakkauttaa veren ja suvun aristokratian, mutta sallii kuitenkin raha-aristokratian häpeämättömän vallan, joka on aristokratian muodoista typerin ja alhaisin; se ei halua kuninkaan eikä kansan suvereenisuutta. Mitä se sitten todella tahtoo?"*

Markku Kouvusalo: Carl Schmitt

33

Anarkismi

- Vahvin antiteesi – järjestys – anarkia
 - Schmitt - ei synteisiä – tehtävä päätös
- Vallankumouksellisen anarkismin kritiikki
 - *"Jokaisen päätöksenteon vaatimuksen täytyy olla anarkistille paha, koska oikeellisuus, syntyy itsestään, kunhan vain elämän immanenssia ei häiritä sellaisilla vaatimuksilla"*
- Anarkisti - usko luonnolliseen järjestykseen
 - Anarkistin usko ihmisen luonnolliseen hyveeseen - mistä tietää?
- Vastavallankumoukselliset
 - Ihmisen pahuuden poleeminen liioittelu, päätös järjestyksestä
- Mihail Bakunin - *"1800 -luvun suurin anarkisti"*
 - *"Täytyi tulla teoriassa anti-teologisen teologiksi ja käytännössä anti-diktatuurin diktaattoriksi"*

Markku Kouvusalo: Carl Schmitt

34

Poliittinen muoto

- Roomalais-katollisuus ja poliittinen muoto 1923
 - Katollisuuden uusi Katol (Hugo Ball)
- Poliittinen representaatio
 - Representaatio transsendentin idean representaationa
 - *"Poliittiseen kuuluu idea, koska ei ole politiikkaa ilman auktoriteettia eikä auktoriteettia ilman uskon eetosta"*
- Muodon estetiikka
 - Klassinen näkyvän muodon estetiikka
 - Romanttista sisäisen tunteen muodotonta estetiikkaa vastaan
 - *"Estetiikalle olemuksellista muodon luomisen kyky, jonka olemus on kyvyssä luoda suuren retorikan kieli"*
 - Retorinen puhe sitoo erilaiset elementit kauniiksi muodokkaaksi kokonaisuudeksi

Markku Kouvusalo: Carl Schmitt

35

Complexio oppositorum

- Vastakohtien ykseys
- Elementtien ykseys
 - Representoi vastakohtien ykseyttä – äiti –isä jne.
 - Pystyy vielä representoimaan samalla universaalisti ja paikallisesti, välittämään universaalia ja erityistä
- Universaali idea
 - Representoi ihmiskuntaa - taivaan ja maan - hengen ja materian väliä
 - Ainoastaan jumalan ideassa hyvä ja voima voidaan sovittaa
 - Maan päällä yritys johtaa epähumanisuuteen
 - Ihmiskunta niin abstrakti idea, että katollisuuskin ymmärrettävämpi
- Yksinvalta, harvainvalta ja demokratia

Markku Kouvusalo: Carl Schmitt

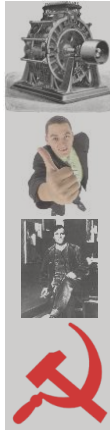
36

Koneen idea?

- Moderni taloudellis-tekhnologinen maailma ei pysty representaatioon.
 - Kaksi tyyppiä: pikkuporvari liikemies ≠ taiteilija boheemi
 - Eivät edusta mitään muuta kuin itseään.
- Kone ei kykene representoimaan ideaa
 - Leninillä ja Amerikan liikemiehillä on sama tarkoitus koneellistaa ja sähköistää maailma
 - Neuvostoliiton teollis-koneellinen sosialismi joutuu representoimaan itsensä vanhoissa symboleissa sirpissä ja vasarassa

Markku Kouvusaalo: Carl Schmitt

Katolilainen henki ≠ protestanttinen etiikka

- Protestantismi
 - Maasta irtaantuva suhde
 - Jokaisella maaperälläään kotonaan, mutta vain maan hyödyntämisen ja luonnon hallinnan kautta sekä uskossaan teknisyysuskontoon
- Katolilaisuus
 - Maalle uskollinen.
 - Luonto ja järki eivät ole vastakohtia vaan kuuluvat yhteen
 - Ykseyden kaunein symboli on viinin viljely.

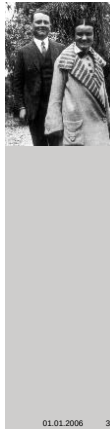
Markku Kouvusaalo: Carl Schmitt

Maineen kasvu

- Virka Bonnin yliopistosta 1926-28
 - Saksassa kaikkein stabiilein tilanne.
- Kelsenin ohella kuuluisimmaksi saksalaisen kielialueen juristeista
- Oli ollut lähellä tasavaltaa tukevaa katolilaista puoluetta
 - Julkaisi artikkeleita katolilaisissa lehdissä.
- Välirikko katolilaisuuteen
 - Uusin naimisiin oppilaansa kanssa Duška Todorovićin kanssa
 - Katolinen kirkko ei ole hyväksynyt aikaisempaa avioeroa
 - Ekskommunikoidaan kirkosta
- Katolilaisuuden hylkäys
 - Jää pessimistinen antropologia
 - Ihminen on vaarallinen

Markku Kouvusaalo: Carl Schmitt

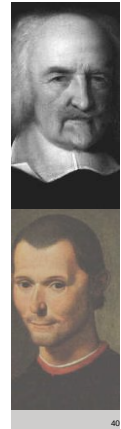
01.01.2006 39

Universalismin poliittinen kritiikki

- Etäisyys katolilaisuuteen
 - Oli ollut lähellä tasavaltaa tukevaa katolilaista puoluetta
 - Julkaisi artikkeleita katolilaisissa lehdissä
 - Välirikko katolilaisuuteen - kirkko ei hyväksynyt avioeroa
 - Katolilaisuuden hylkäys - Jää pessimistinen antropologia
- Luennot yhä enemmän valtio-oppia
 - Aantikatoilaisat Machiavelli ja Hobbes keskeisiä
- Universalismin ja moralismin poliittinen kritiikki
 - Universalismin nimissä esitetään ideoita, joita itse asiassa yksi poliittinen ryhmä käyttää hyväkseen taistelussa toista vastaan
 - "Luonnollisesti kaikki haluavat oikeutta, moraalila, etiikkaa ja rauhaa, mutta keskeinen kysymys on se kuka päättää mitä nämä käsitteet tarkoittavat erityisessä tapauksessa."

Markku Kouvusaalo: Carl Schmitt

40

Pessimistinen antropologia

- Vaarallinen ihminen
 - "Jokainen todellinen poliittinen teoria olettaa ihmisen olevan vaarallinen ja dynaaminen olento."
- Ihmiskunnan pelko "Sekä valtion että uskonnon olemuksena on ihmiskunnan itseään kohtaan tuntema pelko." F. Engels
- Schmitt: Ihmisen onkin pelättävä itseään
 - Jos ihminen olisi hyvä ei tarvittaisi uskontoa tai valtiota vaan nämä olisivat saatanaalisia.
 - Mutta jos ihminen on mahdollisesti saatanaallinen on valtio antikristuksen pidättäjä
 - Katechon – antikristuksen pidättäjä
- Valtio – Kirkko → Valtio - Yhteiskunta

Markku Kouvusaalo: Carl Schmitt

41

Parlamentarismi – demokratia

- Weimarin tasavalta – parlamentaarinen demokratia
- Parlamentarismin aatehistoriallinen asema 1923
 - Liberalismin individualismi ≠ massademokratia
 - Liberalismin moraalinen paatos kohtaa demokraattisten ideaalien tunteet
- Parlamentarismi ≠ Demokratia
 - Vastakkaisuus unohtettiin yhteisessä taistelussa absoluuttista kuninkaan valtaa vastaan
 - Parlamentarismi aristokraattista perua - heterogeenisuus
 - Demokratia homogeneisuus - kansan yhteys

Markku Kouvusaalo: Carl Schmitt

42

Parlamentarismin periaatteet

- Pyrkimys tutkia viimekätisiä henkisiä perustoja
- Julkisuus (Öffentlichkeit) ja keskustelu (Diskussion)
 - Julkisuus vastakohtana "valtion salaisuuksille", kabinettipolitiikalle
- Usko keskusteluun
 - "Government by discussion"
 - Totuus – mielipiteiden julkinen kilpailu (ei intressien)
- Vallanjako - tasapaino ajatus – balanssi
- Yleisen lainsäädännön käsite ↔ erityiset säädökset
- Rajoittuminen lainsäädäntöön
 - Harkinta (deliberare) ei toimeenpano
- Henkinen kriisi
 - Menettänyt henkiset perustansa – enää vain hallintoteknologia
 - Julkisen keskustelun sijaan – manipuloitu julkinen mielipide
 - Vrt. Habermas Jürgen: Julkisuuden rakennemuutos 1962
 - Modernin julkisuuden rappio

Markku Kouvassalo: Carl Schmitt

43

Demokratia = homogeenisuus

- Substantiaalinen tasa-arvo rajoitettu
 - Tarpeen vaatiessa jopa heterogeenisuuden eliminointi (vernichtung)
 - Ei ole todellista demokratiaa, joka ei tunnista vieraan käsitettä ja toteuttaisi kaikkien tasavertaisuuden
- Laki = Kansan tahto
 - Demokratian olemuksellinen periaate
 - Kaikki riippuu siitä miten kansan tahto muodostetaan
- Argumentit perustuvat loogiselle sarjalle identiteettejä
 - Hallitsijat = hallitut, suvereeni = alainen
 - Valtion auktoriteetin subjekti = objekti
 - Kansan = parlamentaariset edustajat
 - Valtio = äänestävä väestö, valtio = laki, kansa = laki
 - Määrällinen (numeerinen enemmistö) = laadullinen (lakien oikeus)

Markku Kouvassalo: Carl Schmitt

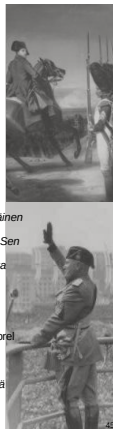
44

Keskustelu – päätös

- Diktatuuri – päätös
- Valtiuksen rationaalinen diktatuuri
- Marxilainen Hegelin pohjalta
 - Hegel ei tilaa diktatuurille teoriassa, mutta käytännössä
 - "Maailmanhenki, jonka Hegel näki ratsastavan 1806 Jenaan ei ollut Hegeliäinen vaan sotilas. Tämä oli filosofian ja sapelin liitto, mutta vain sapelin puolelta. Sen sijaan hegeliläiset, jotka näkivät itsensä tietoisina ajastaan vaativat poliittista diktatuuria.
- Irrationaalinen diktatuuri – symboli - myytti
 - Ei rationaalinen tai kasvatuksellinen diktatuuri – myytin voima - Georges Sorel
 - Kansan myytti valhin – nationalismin myytti
 - Mussolini: "Meidän myyttimme on kansa, suuri kansa, josta haluamme tehdä konkreettista todellisuutta itsellemme."

Markku Kouvassalo: Carl Schmitt

45

Poliittisen käsite 1928

- Valtion käsite edellyttää poliittisen käsitteen.
 - Poliittika ei voi määritellä valtion kautta vaan valtio politiikan kautta
 - "Modernin kielenkäytön [Weberin] mukaan valtio on suljetun alueellisen yksikön järjestäytyneiden ihmisten/kansan status. Tämä on vain yleinen fraasi, ei mikään määrittäjä valtiosta."
- Valtio = politiikka = valtio = tautologia
 - Valtio kansan erityinen olio. Viimekätinen määräävä auktoriteetti
 - Ei selvää määrittäystä politiikasta
 - Negatiivisesti vastakohtana muille ideoilla
 - Tai rinnastetaan valtion
- Kehä: Valtio on jotakin poliittista → poliittinen jotakin joka kuuluu valtion

Markku Kouvassalo: Carl Schmitt

46

Totaalinen valtio

- Valtio = yhteiskunta
 - Modernissa kaikki neutraalit alueet sekoittuneet valtion
 - Valtion ja yhteiskunnan identtisyys → kaikesta potentiaalisesti poliittista
- Absoluuttisesta – totaaliseen
 - 1700-luvun absoluuttinen valtio →
 - 1800-luvun neutraali ei-interventionistinen valtio →
 - 1900-luvun totaalinen valtio, ei tunne mitään absoluuttisesti ei-poliittista,
 - Päästävä eroon 1800-luvun depoliittisaatioista
 - Varsinkin periaateesta, jonka mukaan epäpoliittinen talous on itsenäinen valtiosta.
- Määrällinen ja laadullinen totaalinen valtio
 - Määrällinen depoliittisointi – yhteiskunnalliset intressit määrää valtiota
 - Laadullinen poliittisointi – valtio ohjaa yhteiskunnallisia intressejä

Markku Kouvassalo: Carl Schmitt

01.01.2006 47

Ystävä – vihollinen

- Eri arvo-alueilla omat kriteerit
 - Ilmentävät toiminnan ja ajattelun alueita:
 - Moraali - hyvä ja paha
 - Estetiikka - kaunis ja rumi
 - Talous - voittoa tuottava ja tuottamaton.
- Ystävä ja vihollinen
 - Poliittisen pitää levätä omassa perustavassa erottelussa, johon kaikki poliittista merkitystä omaava toiminta voidaan jäljittää
 - Äärimmäinen intensiteetti yhteyden ja erottamisen, assosiaation ja dissosiaation välillä.

Markku Kouvassalo: Carl Schmitt

01.01.2006 48

Vihollinen

- Ei erityistä sisältöä
 - Vihollisuudesta ei voi päättää aikaisemmin asetetusta yleisestä normista käsin eikä intressivapaan neutraalin kolmannen puolen osalta.
 - Ymmärrettävä konkreettis-eksistentiaalisessa mielessä ei kielikuvina tai taloudellisen, moraalisen tai muiden ajatusten sekoittamana
 - Kuitenkin toinen, vieras erityisen intensiivisellä tavalla
 - Eksistentiaalisesti jotakin erilaista ja vierasta
 - Ääritilanteissa konfliktit mahdollisia.
- Julkinen vihollinen
 - Ei yksityisten tunteiden mielessä
 - Ei tarvitse vihata persoonallisesti
 - Vain yksityisen alueella on järkeä rakastaa vihollisia, kilpailijoita
 - Yksilöllä itsessään ei ole vihollista, jonka kanssa täytyisi liittyä elämän ja kuoleman taisteluun jos ei henkilökohtaisesti halua tehdä tätä.

Markku Kouvusalo: Carl Schmitt

49

Poliittiset käsitteet poleemisia

- Poleeminen merkitys
 - Kaikilla poliittisilla käsitteillä, mielikuvilla ja termeillä
 - Kiinnittyneet erityiseen konfliktiin ja sidottuja konkreettiseen tilanteeseen
- Konkreettinen tilanne
 - Ystävä ja vihollinen konkreettisisa tilanteissa
 - sota - vallankumous
 - Jatkuvasti läsnä oleva konfliktin mahdollisuus
 - pidettävä aina mielessä.
 - Jos halutaan puhua poliitikasta sisäpolitiikkana konflikti ei enää viittaa sotaan organisoituneiden valtioiden välillä vaan mahdolliseen sisällissotaan.

Markku Kouvusalo: Carl Schmitt

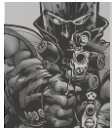
01.01.2006 90

Äärimmäinen käsite

- Perustavin
 - Jokainen uskonnollinen, taloudellinen, eettinen tai jokin muu antiteesi muuttuu poliittiseksi heti kuin siitä tulee mahdollisimman vahva ryhmittämään ihmisiä ystäviin ja vihollisiin.
- Tunnistaminen
 - Poliittinen ei ole itse taistelussa, jolla on omat tekniset, psykologiset ja sotilaalliset lakinsa vaan käytöksessä jota määrittää mahdollisuus tunnistaa konkreettinen vihollinen ja ystävä.
- Tappamisen mahdollisuus
 - Vihollisuuden käsite sisältää äärimmäisenä konkreettisen tappamisen mahdollisuuden
 - Aseen olemus on sen tarkoituksessa fysikaalisesti tappaa ihmisolento

Markku Kouvusalo: Carl Schmitt

51

Mahdollisuus

- Tappaminen ei aktuaalinen vaan mahdollisuus
 - Vrt. Hobbes sotatila – ei todellinen vaan mahdollinen
- Ei sodan affirmaatio – vaan poliittisen vihollisen
 - Sota ei ole politiikan päämäärä tai tarkoitus, ei edes itse politiikan sisältö.
 - Sota jatkuvasti läsnä oleva mahdollisuus
- Maailma ilman politiikka
 - Sodan mahdollisuus on eliminoitu
 - Mahdollisesti monia kiinnostavia vastakohtaisuuksia, mutta ei merkittävää antiteesiä, jonka kautta ihmisiä voitaisiin vaatia uhraamaan elämänsä ja tappamaan toisia olentoja
 - Samantekevää onko ideaali vai ei. Poliittisen ilmiö voidaan ymmärtää ainoastaan aina läsnä olevana ystävä ja vihollis- ryhmittymän jakona

Markku Kouvusalo: Carl Schmitt

52

Pluriversum

- Pluriversum ei universum
 - Poliittinen olio edellyttää reaalisen vihollisen olemassaolon ja siten yhdessä-olemisen toisen poliittisen olion kanssa.
 - Niin kauan kuin valtio on maailmassa aina useampi kuin yksi valtio.
 - Maailman valtio joka käsittää koko maailman ja ihmiskunnan ei voi olla olemassa. Poliittinen maailma on pluriversum eikä universum.

Markku Kouvusalo: Carl Schmitt

53

Ihmiskunnan vihollinen

- Ihmiskunnalla ei vihollisia
 - Ihmiskunta ei voi julistaa sotaa. Ei ole vihollista ainakaan tällä planeetalla.
 - Ihmiskunnan käsite sulkee ulos vihollisen käsitteen
 - Vihollinen ei lakkaa olemasta ihmisolio, ei erotteluvoimaa
- Sota ihmiskunnan nimissä
 - Kielletään viholliselta ihmisarvo
 - Voidaan siten kohdella kaikkein epäinhimillisimmin
 - "Se että sotia julistetaan ihmiskunnan nimissä ei ole ristiriita vaan yksinkertainen totuus; päinvastoin, sillä oli erityisen intensiivinen poliittinen merkitys. Soveltamisesta humanistinen ideologinen instrumentti varsinkin taloudellis-imperialistiseen laajentumiseen."

Markku Kouvusalo: Carl Schmitt

54

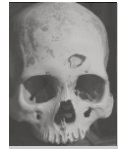
Politiikkaa ei voi paeta

- Voidaan naamioida
 - Yritetään muuttaa taloudelliseksi kilpailuksi tai intellektuaaliseksi keskusteluksi
 - Yritetään muuttaa taloudellisen voiman imperialismiksi:
 - "Hallita taloudellisia välineitä, määrittää luottokelpoisuutta, tuhota valuuttoja, riistää raaka-aineita jne. - asettaa talouspakotteita ja sanktioita, lopulta tekniset välineet tuottaa siviiliväestön kuolema."
 - Maailmanpoliisi
 - "Sota tuomitaan, mutta teloitukset, sanktiot, rangaistukset, rauhoittamiset, sopimusten suojelukset, kansainvälinen poliisi ja rauhasta vakuuttavat toimenpiteet säilyvät."
- Ihmiskunnan vihollinen
 - "Vastustajaa ei enää kutsuta viholliseksi vaan rauhan häiritsijäksi ja siten pidetään ihmiskunnan vihollisena, joka voidaan sulkea ihmiskunnan ulkopuolelle."
- Ristiretki
 - "Sota, jota käydään suojellakseen tai laajentaakseen taloudellista valtaa täytyy propagandan avulla muuntaa ristiretkeksi ja viimeiseksi ihmiskunnan sodaksi."

Tappamista ei voi oikeuttaa

- Tappaminen ulko-oikeudellinen elementti
 - Ei voida oikeuttaa
- Schmittin kritiikki: tappamista ei voi oikeuttaa
 - Mikään ei oikeuta ihmisen hengen riistämistä
 - Konkreettista tappamista ei voida oikeuttaa abstrakteilla ideoilla
 - Vastaan perverssää yritystä määrittää oikeutettu tappaminen
- Schmittin oma perverssio: vain tappamisen mahdollisuus luo oikeutta
 - Mikään arvo ei oikeuta tappamista
 - Se minkä puolesta valmiit kuolemaan ja tappamaan on siis suurin arvo
 - Schmitt – turva ja auktoriteetti ?
- Suveereeni – oikeus päättää elämästä ja kuolemasta
 - Vaatii uhraamaan henkensä ja tappamaan ujoilematta

Markku Kuusalo: Carl Schmitt

56

Teknisen neutraliteetin kritiikki

- Neutralisaatioiden ja depolitisaatioiden aika
- Teknologian uskonto
 - "1900 –luku ei ole vain koneiden ja teknologian aika vaan aika, jota määrittää uskonnollinen usko teknologiaan."
- Tekniikan henki = usko aktiiviseen metafysiikkaan
 - Uskoa rajattomaan ihmisen hallintaan luonnon ja itse ihmislunnon ylitse
 - uskoa luonnollisten rajojen vetäytymiseen rajattomissa mahdollisuuksissa muutokseen ja vaurauteen

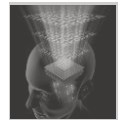

Markku Kuusalo: Carl Schmitt

01.01.2006 57

Eurooppalainen mieli

- Historialliset tasot ^(alue)
 - Konfliktuaalisesta piiristä ^(Kampfgebiet) – neutraaliin sfääriin ^(neutralis Gebiet)
- Keskuspiiri/alue ^(zentralgebiet)
 - 1) Teologinen
 - Poliittiset kiistat teologisista
 - 2) Metafyysinen
 - Kistojen yltys: absoluuttinen valtio – luonnonoikeus metafysiikka
 - 3) Humanitaaris-moraalinen
 - Absoluuttista valtiota vastaan – moraalinen - moraaliset kiistat
 - 4) Taloudellinen
 - Politioidun moraalien ylittämisen – yksityinen etiikka ja estetiikka – arvoista vaihdettava
 - 5) Teknologinen
 - Pyrkimys ylittää talouden poliittisotumisen
- Teknologien kuitenkin välineellinen
 - Ei voi neutraali sfääri itsessään voidaan käyttää mihin tahansa päämäärään

Markku Kuusalo: Carl Schmitt

01.01.2006 58

Valtiomuodosta 1928.

- Weimarin ajan pääteos
 - Verfassung – perustuslaki /valtiosääntö/järjestysmuoto
 - Tulkinta ja teoria Weimarin valtiomuodosta
- Absoluuttinen (valtiomuoto) käsite
 - Kokonaisuus – ykseys ja järjestys
 - Konkreettinen (poliittinen ykseys ja järjestys)
 - Refleksiivinen (normien ykseys ja järjestys)
- Suhteellinen (valtiomuoto) käsite
 - Muodollisesti säädetty yksilölliset perustuslait
- Positiivinen (valtiomuoto) käsite
 - Erotus valtiomuodon ja perustuslain välillä
 - Valtiomuoto (poliittinen) ennen perustuslakia (oikeudellinen)
 - Saa alkunsa valtiomuotoa luovasta tahdosta
 - Ruhtinas tai kansa – dynastinen tai populaari
- Ideaalinen (valtiomuoto) käsite
 - Porvarillisen oikeusvaltion periaatteet

59

Päätökset

- Weimar valtiosääntö perustuu päätöksiin
 - Demokratia
 - Tasavalta
 - Federalismi
 - Porvarillinen oikeusvaltio
- Oikeusvaltiollinen osa
 - Lain hallinta
 - Porvarillisen oikeusvaltion periaatteet
- Poliittinen osa
 - Tahto, Demokratia
 - Valtiomuotoa luova valta ^(verfassunggebende Gewalt).
 - Kansantaito edeltää ja ylittää valtiomuodon
 - Kokonaispäättös perustaa ykseyden

Markku Kuusalo: Carl Schmitt

60

Weimarin kuolemankamppailu

- Valtiomuoto ei voi sisältää itsensä tuhoamista
 - Poikkeusvaltuudet valtiomuodon säilyttämiseksi
 - Epäparlamentaariset toimet kumousten estäjänä
- Schmitt aktiivisesti vaikuttamassa politiikkaan
 - Presidentaalisen vallan puolustus
 - Müllerin suuri koalition hallitus kaatuu 1930 – parlamentarismien loppu
- Konservatiivinen vallankumous
 - Taustalla von Papen ja kaverit
 - Suunnittelevat autoritaarista vallankaappausta ilman natseja
 - 1932 Schmitt varoittaa ihmisiä äänestämästä kansallissosialisteja
 - Natsien vaalivoitto
 - "Hindenburgin myytti on ohi"

Von Papen

Natsien "kruununjuristi" ?

- 30. 1. 1933 Hindenburg nimittää Hitlerin valtakunnankansleriksi
 - Schmitt kahvilassa – "Hegel kuoli" – vihainen, mutta päätös tehty
 - 23.3.1933 Hitler asettaa valtuuslain kansan ja valtakunnan hädän poistamiseksi
 - Schmitt ajattelee vetäytyä oikeusteorian piiriin
 - Von Papen kutsuu takaisin
 - Konservatiivien yritys ohjalla - ajautuminen yhteistyöhön
- Berliinin yliopiston professoriksi 1933-45
 - Liittyy natsipuolueeseen 1.3.1933, jäsennumero (2 098 860)
 - Heidegger – "Intellektuaaliset voimat yhdistettävä"
 - Kansallissosialististen juristien järjestön presidentiksi
 - Saksan juristien ammattilehden päätoimittajaksi kesäkuussa 1934
- Pitkien puukkojen yö kesä-heinäkuu 1934
 - Puhdistukset konservatiivien joukossa
 - Schmitt: Johtaja suojelaa valtakuntaa – "Hallinnollisen oikeuden korkein muoto"

Markku Korvasalo: Carl Schmitt

Valtio, Liike ja Kansa (1933)

- Binaariajattelun kritiikki – kolminainen yhteys
- Valtio = Poliittis-staattinen osa
 - Suppeasti: Käsky, hallinto ja oikeusjärjestelmä
 - Laajasti: Kansan poliittinen ykseys
- Liike = Poliittis-dynaaminen elementti
 - Saa erityisen hahmonsaa puoleen poliittisessa ruumissa
 - Hierarkia ja järjestys – ankara johtajuus periaate
- Kansa = epäpoliittinen alue
 - Kasvaa poliittisten päätösten suojassa ja varjossa
 - Taloudellisen ja yhteiskunnallisen paikallis- ja itsehallinnon järjestykset
- Lajiyhtenäisyyden johtajavaltio
 - Johtajuus läpäisee jokaisen atomin
 - Lajiyhtenäisyys (Angleichtheit) läpäisee johtajuuden

Markku Korvasalo: Carl Schmitt

Opportunistin loppu

- Aseman lasku
 - 1936 SS:n Schwere Korps lehden kampanja Schmittiä vastaan
 - Ulkomailta Waldemar Gurian jatkuvasti muistuttanut katollaisuudesta
 - Hegeliläinen valtiouisko, katollisuus, rotuteorioiden kritiikki,
 - juutalaistutut, ei vakaumusta
 - Menettää asemansa järjestöissä.
 - Keskittyy teoriaan ja ulkopoliittikkaan
 - Myöhemmin itse esittää, että varsinainen tukeminen vain 1933-36
 - Natsijuristi Hans Frank suojelijana
- 1938 alkaa taas julkaista
- Leviathan Hobbessin valtio-opissa 1938 – Poliittinen symboli
 - Väitetyt sisäinen kritiikki – antisemitistiset lisät
- Grossraum teoria – Etupiiirit
- Maa ja meri 1942

Markku Korvasalo: Carl Schmitt

Schmitt: Kootut selitykset

- Liittoutuneiden vankina ja kuuluteluissa
 - Haukkui natsit – ylemmyys Hitleriä kohtaan
 - Grossraum vain teoreettinen esitys # lebensraum
- Vapautuu, mutta menettää yliopistoviran
- Kieltäytyi Denatsifikaatiosta
 - Ei tartuntaa, vastustuskyky (Max von Pettenkofer)
 - "Join natsibasilla, mutta en saanut infektiota"
- Melville: Benito Cereno
 - Espanjalainen orjalaivan kapteeni. Orjat otaneet vallan.
 - Cereno joutuu näyttelemään.
- Kristillinen Epimetheus
- Vertaa ensimmäiseen avioliittoonsa
- Franz Blei, Der Fall Carl Schmitt
 - Kuinka tämä roomalainen, Reininmaalainen, täysin romantikan vastainen katolilainen, joka oli kajoillut klassisen teoksen Roomalaiskatollisuus ja poliittinen muoto, saatiin alistua Leviathan valloille? Kuinka tämä poliittisen romantikan vastustaja saatiin alistua peilistyneen pikuporvariston sensaatiomaailmalle? Kuinka tämä tarkkaileva, hiljainen, viinin miellyttävä mies, joka näki roomalaisen ja kristillisen humanismin täydentyvän Reininmaaisessa kotiseudussaan alistua tuolle melursalle Berseki-saksalaisuudelle.

65

Plettenbergin marttyyri

- Vetäytyy kotiinsa Plettenbergiin
 - San Casciano - Machiavelli eli maanpaossa
 - Vierailukohde: Raymond Aron, Alexander Kojeve
 - Juutalainen vasemmistoanarkisti Jacob Taubes – Paavalin kirjeet
- Vaikutus epäsuorasti Saksan Liittotasavallassa
 - Konservatiivisten juristien Schmitt –koulukunta
 - Käsitehistoria - Koselleck
- Ranskassa pitkään epähenkilö
 - Raymond Aron – Julien Freund (suora oppilas)
- Italia
 - 1970-luvulta lähtien suuri kiinnostus – politiikan teoria - vasemmisto
- Yhdysvallat
 - Telos lehti 1990-luvulta – sittemmin valtava Schmitt buumi
- 50- ja 60-luvulla oikeistojuristi, 70-luvulla vasemmistoaktivisti, 90-luvulla maailmapoliitikka

Markku Korvasalo: Carl Schmitt

66

Nomoksen filosofia

- Tilallisen järjestyksen filosofia
 - Nomos – Kreikan laki /järjestys /tapa
- Maan nomos 1950
 - Der Nomos der Erde in Völkerrecht des Jus Publicum Europaeum,
 - Myöhempi pääteos – lain konkreettisuus tilallisesta järjestyksestä
- Paikannettu tilallinen järjestys
 - Tilallisen järjestyksen (*Ordnung*) ja paikannuksen (*Ortung*) ykseys
 - Kertomus tämän järjestyksen muutoksista
- Järjestyksen irtoaminen maasta
 - "Myyttisessä kielessä Maa tuli tunnetuksi Oikeuden äitiä."
- Maan haltuunotto/vallotus
 - Kansainvälisen oikeuden muodostavana prosessina
- Maa – meri

Markku Kouvassalo: Carl Schmitt

67

JUS PUBLICUM EUROPAEUM

- Uuden maailman haltuunotto
 - Vapaan tilan löytäminen
- Eurooppalainen julkisoikeudellinen järjestys
 - Eurooppalaisten valtioiden tilallinen järjestelmä
 - Keskiajan kristillisen järjestyksen tilalle
- Valtiollinen järjestelmä
 - Kansalaissodan ylittäminen valtioliisessa muodossa
 - Sota suhteena tasa-arvoisten suvereenien persoonien välillä
 - Ristiretkistä – ei-diskrimioivaan valtioliiseen sotaan
- Merten vapaus
 - Kaksi tilallista järjestystä: kiinteä Maa ja vapaa Meri
 - Vähitellen meren haltuunotto
 - Schmitt – ilma – avaruus

Markku Kouvassalo: Carl Schmitt

68

Partisaaniteoria 1963

- Espanjalaisten kansallinen vastarinta Napoleonin armeijaa vastaan
- Nationalismin kehittyminen mahdollistaa teorian
- Partisaani
 - Säännöttömyys (irregulaarität)
 - Ero univormussa taistelevaan säännölliseen sotilaaseen
 - Partisaanin vihollinen
 - Liikkuvuus (Mobilität)
 - Nopeus, yllätys, isku
 - Intensivisyys (Intensität)
 - Poliittinen luonne – ero rosvosta
 - Partisaania jonkun puolesta – puolue – Partei
 - Maahan sidottu luonne (Tellurischer Charakter)
 - Puolustusellisuus, rajoitus, antkolonialistinen taistelu

Markku Kouvassalo: Carl Schmitt

69

Partisaani - Vihollisuus

- Partisaani palauttaa sotaan todellisen vihollisen
 - Partisaanin vihollinen = todellinen ≠ absoluuttinen
 - Poliittinen vihollinen ≠ Ihmiskunnan vihollinen
- Maahan sitoutuneisuus – puolustuksellinen
- Universaali vallankumouksellisuus uhkaa irrottaa maasta
 - Maan vallankumouksellisuus telluraalisempaa kuin Leninin
 - Syyte Lenin: siirtymä todellisesta vihollisesta absoluuttiseen vihollisuuteen
- Tekninen kehitys – Maasta irrottaminen
 - Motorisoitu partisaani ≠ puolustuksellinen
 - Aseista puhdasta tuhovoimaa - Ydinaseet vaativat absoluuttisen vihollisen
 - Todellisen vihollisen kieltäminen - absoluuttisen vihollisen tuhoaminen.

Markku Kouvassalo: Carl Schmitt

70

Haltuunotto/ jakaminen / tuotanto

- Perussanat (*urwörter*) ja peruskäsitteet
 - Löytää välittömästi ymmärrettäviä peruskäsitteitä
 - Mahdollistavat ylittää eritysalat ja kunnioittaa niiden saavutuksia
- Konkreettisen järjestyksen kolminaisuus – nomos
 - Jokaisessa yhteiskunnallisessa elämässä ja taloudellisessa järjestelmässä asiat jotenkin otettu haltuun, jaettu ja tuotettu
 - Haltuunotto – Nehmen
 - Missä ja millä tavoin otettiin haltuun?
 - Jakaminen - Teilen
 - Missä ja millä tavoin jaettiin?
 - Tuotanto - Weiden
 - Ja missä ja millä tavoin tuotettiin?

Markku Kouvassalo: Carl Schmitt

71

Nomos – nemein, teilen, weiden

- Nemein
 - Ottaa, valloittaa, viedä, tarttua, haltuunottaa – omia
- Teilen – jakaa
 - Jakaminen, päätös, tuomio (*Urteil*)
 - haltuunottona unohtettu lainkäytössä, muistetaan jakamisen prosessina
 - Osa, osuus (*anteil*) - Se mitä jokainen saa
 - Abstraktisti laki ja omaisuus, osuus hyödykkeistä
 - Konkreettisesti talonpojan kukko padassa sunnuntaina, Auto työläisen pihassa
- Weiden – laidunnus – tuotanto
 - Tuottava työ omistuksen alla
 - Oikeus myydä ja ostaa markkinoilla edeltää omistamisen ja tuotannon
 - Juontuvat perustavasta jaosta
 - Wieden merkityksen tuotannon tavasta ja keinoista sekä tuotetuista hyödykkeistä
 - Laiduntaa, hoitaa kotitaloutta, käyttää, tuottaa
 - Aabrahamin ja Lotin eläinten paimennus, Cincinnatiä kintämässä peltoaan
 - Kengäntekijä Hans Sachs kaupassaan, Teollisuuspohatta von Krupp tehtäassä

Markku Kouvassalo: Carl Schmitt

72

Tuotannon utopia

- Haltuunoton lopettaminen
 - Haltuunotto epähumanitaaria ja historiallisesti vanhanaikaista
- Jakamisen rajoittaminen
 - Liian vaikea löytää yleisiä periaatteita ja suostuttelevia keinoja
- Jääkö vain utopia tuotannosta ?
 - Jos olisi kulutuksen rajoittamattomia mahdollisuuksia luova tuotanto niin haltuunotto ja jakaminen ei enää olisi ongelma
 - Samalla itse taloudelliset järjestelmät, jotka edellyttävät niukkuuden häviöisivät.
- Kuka suuri maailman haltuunottaja ja jakaja?
 - Kuka on suuri globaalin yhtenäisen tuotannon manageri ja suunnittelija?

Markku Kokkonen: Carl Schmitt

01.01.2006 73